

REQUADRE III-3.

L'IMPACTE DE LA COVID-19 EN LA SALUT DE LA POBLACIÓ I ELS SERVEIS SANITARIS A LES ILLES BALEARS

JOSÉ MARÍA VICENS GÓMEZ

Cap del Servei d'Avaluació, Acreditació i Inspecció. Conselleria de Salut i Consum

EUSEBI CASTAÑO RIERA

Cap de Servei de Planificació Sanitària.
Conselleria de Salut i Consum

MARIA MAGDALENA SALOM CASTELL

Metgessa, tècnica en salut pública.
Conselleria de Salut i Consum

BARTOMEU SASTRE PALOU

Metge. Conselleria de Salut i Consum

GEMA JIMÉNEZ JIMÉNEZ

Cap de servei d'investigació sanitària.
Conselleria de Salut i Consum

ANTONI M. FUSTER MIRÓ

Gerent-secretari general tècnic. Unió
Balear d'Entitats Sanitàries (UBES)

MARÍA TERESA BLASCO CLAR

Tècnica d'estadística. Servei d'Avaluació,
Acreditació i Inspecció. Conselleria de
Salut i Consum

1.

INTRODUCCIÓ

La pandèmia per la COVID-19 ha suposat durant l'any 2020 un gran repte al

qual s'ha hagut d'enfrontar tota l'organització sanitària. Tant des del punt de vista assistencial com des del punt de vista de la salut pública. S'han implicat en la seva lluita els serveis assistencials públics i privats, així com tota la xarxa sociosanitària. També ha tingut un pes molt rellevant la investigació.

En el recull de dades que presentam, hem cercat donar una visió de l'impacte que ha tingut directament sobre la salut, la qualitat de vida i els serveis sanitaris. Som conscients que l'any 2021 encara arrossegà els efectes de la pandèmia i que molt probablement apareixeran conseqüències importants sobre l'estat de salut de la població a curt i mitjà termini que haurem de seguir amb molt d'interès.

2.

CONTINGUTS

1. Casos per illes i sexe. Dades bàsiques acumulades
2. Casos confirmats diaris. Evolució
3. Casos per edat i sexe
4. Casos per grup d'edat (I)
5. Casos per grup d'edat (II)
6. Casos d'usuaris de residències
7. Professionals amb COVID-19 per àmbit
8. Taxes de mortalitat per 1.000 habitants per grup d'edat i sexe

9. Situació d'ingressos i casos actius per hospitals públics i privats evolutiu (març-desembre de 2020)

10. Nous casos confirmats d'atenció primària evolutiu diari per illes (març-desembre de 2020)

11. Total de tests realitzats fins al 31 de desembre de 2020

de personal sanitari i sociosanitari. No es pot explicar només per la diferència poblacional, ja que és del 0,25 % (vegeu el quadre **IIIR-3.1**).

Destaca que Menorca, amb el 8,16 % de població, només ha tingut un 3 % dels casos (vegeu el gràfic **IIIR-3.1**).

2.1. CASOS PER ILLES I SEXE

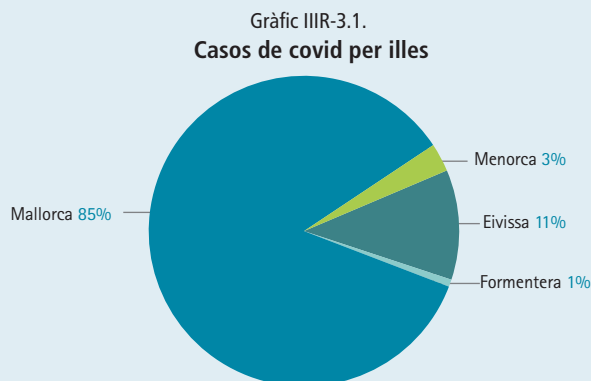
Hi ha hagut una incidència més gran en dones que en homes (un 3 % més). Per a això s'han de tenir en compte els casos

2.2. CASOS CONFIRMATS DIARIS. EVOLUCIÓ

L'evolució defineix clarament les tres onades, cada vegada amb més casos (vegeu el gràfic **IIIR-3.2**).

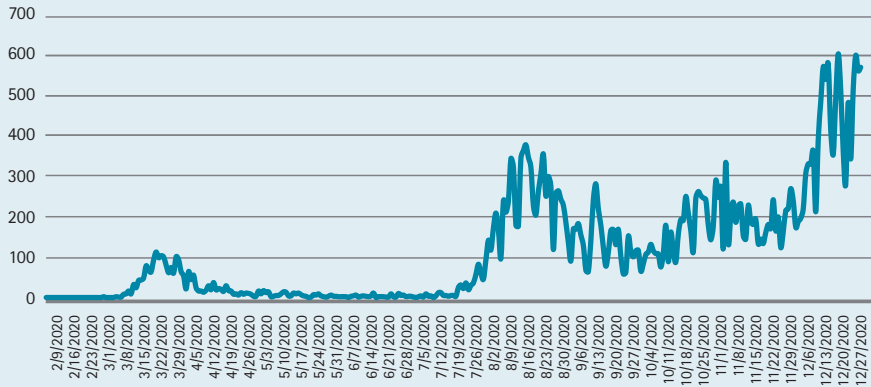
QUADRE IIIR-3.1. CASOS PER ILLES I SEXE (2020)			
	Homes	Dones	Total
Eivissa	2.107	2.128	4.235
Formentera	136	145	281
Mallorca	15.136	16.227	31.363
Menorca	538	555	1.093
Total	17.917	19.055	36.972

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública

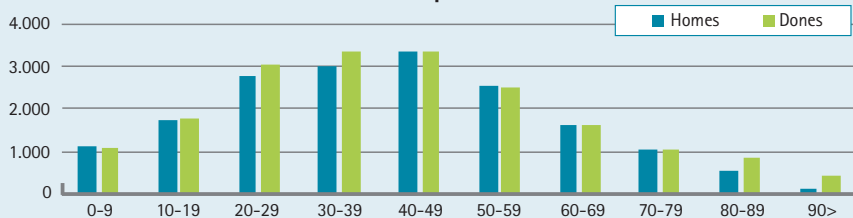
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic III R-3.2.
Casos de covid confirmats diaris

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic III R-3.3.
Casos de covid per edat i sexe

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

2.3. CASOS PER EDAT I SEXE

Els casos dins el col·lectiu sanitari i sociosanitari representen el 4 % del conjunt, la qual cosa influeix amb el fet que hi hagi més incidència en la franja entre 20 i 39 anys. A partir dels 70 anys s'explica per la taxa de supervivència femenina més gran (vegeu el gràfic III R-3.3).

més del 40 % i passa a menys del 20 % d'incidència a partir de juliol, quan les mesures a l'àmbit sociosanitari estaven implantades. Al mateix temps, es veu l'increment de casos en joves (<40 anys) i s'arriba gairebé al 50 % el darrer quadrimestre de l'any (vegeu els gràfics III R-3.4 i III R-3.5).

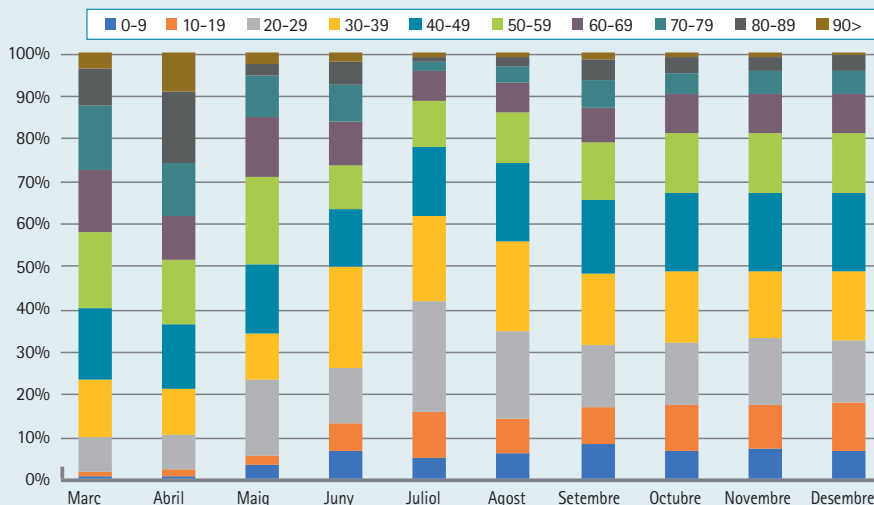
2.4. CASOS PER GRUP D'EDAT (II)

L'evolució mostra que, a l'inici, la franja d'edat de més de 60 anys representava

2.5. CASOS D'USUARIS DE RESIDÈNCIES

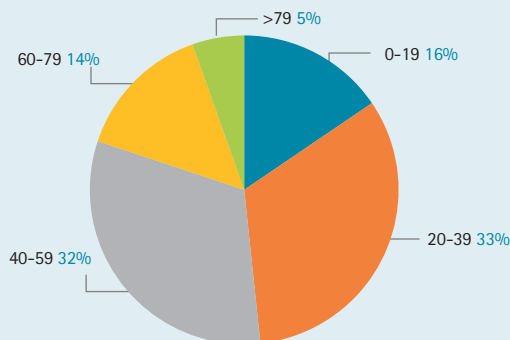
Els casos segueixen la corba de les onades, sempre majoritària en dones (vegeu el gràfic III R-3.6).

Gràfic IIIR-3.4.
Casos de covid per grup d'edat

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic IIIR-3.5.
Casos de covid per grup d'edat

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

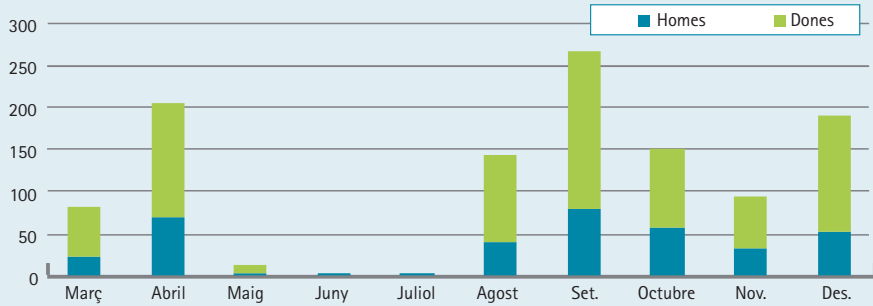
2.6. PROFESSIONALS AMB COVID PER ÀMBIT

Es veu el nivell d'afectació de les dones dins l'àmbit sanitari (vegeu el gràfic IIIR-3.7).

2.7. TAXES DE MORTALITAT PER 1.000 HABITANTS PER GRUP D'EDAT I SEXE

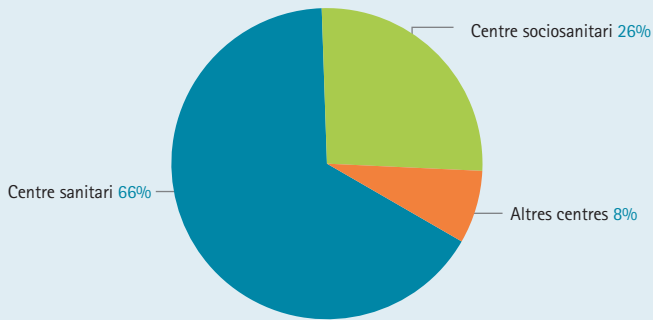
A pesar que la incidència és més alta en dones, veiem que la mortalitat és superior en homes (vegeu el gràfic IIIR-3.8).

Gràfic III R-3.6.
Casos de covid en usuaris de residències

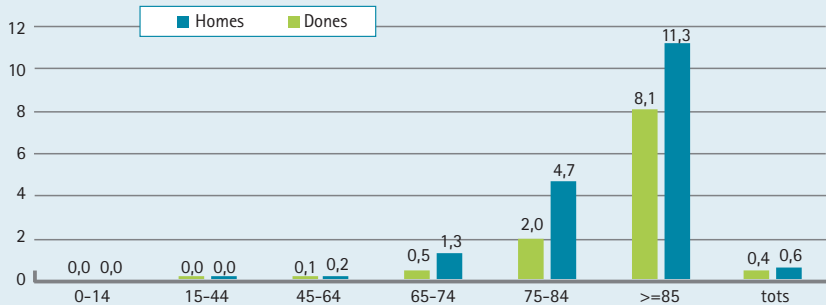
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic III R-3.7.
Professionals amb covid per àmbit

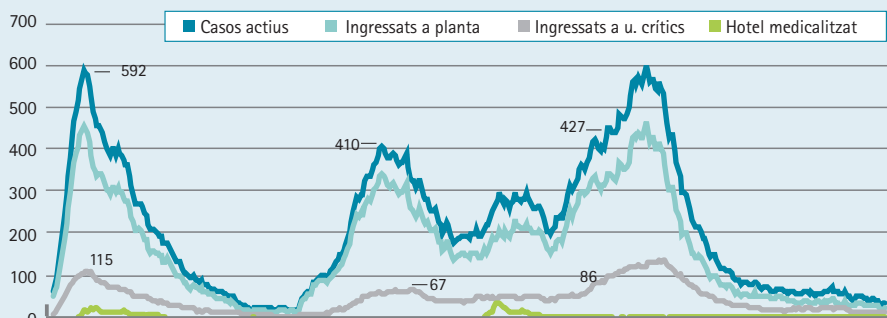
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic III R-3.8.
Taxes de mortalitat per 1.000 hab. per grup d'edat i sexe

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació (2020)

Gràfic IIIIR-3.9.
Ingressos hospitalaris públics i privats (març-desembre de 2020)

Font: Quadre de Comandaments IB-Salut

2.8. SITUACIÓ CASOS ACTIUS PER HOSPITALS PÚBLICS I PRIVATS EVOLUTIU (MARÇ-DESEMBRE 2020)

El gràfic IIIIR-3.9 recull la situació diària de l'ocupació dels hospitals públics i privats de les Illes Balears deguda a la COVID-19. El gràfic reproduïx les onades per les quals hem passat aquests gairebé deu mesos. Cal destacar tres punts d'inflexió els dies 4 d'abril, 8 de setembre i 29 de desembre, amb 592, 410 i 423 persones ingressades als hospitals i amb 115, 67 i 86 persones a les UCI.

També s'ha de mencionar que fins al 31 de desembre de 2020 havia mort als hospitals de la nostra comunitat autònoma un total de 513 persones.

La coordinació amb la sanitat privada ha estat un element clau per combatre la pandèmia. Les clíniques privades han arribat a posar a disposició de l'Administració pública fins a 764 llits hospitalaris i 90 de crítics. En el període analitzat es varen produir 4.475 altes, de les quals

783 varen ser als hospitals privats (un 17,5%). Els punts d'inflexió amb el màxim de persones ingressades als hospitals privats varen ser de 108 el 4 d'abril, 62 el 8 de setembre i 77 el 29 de desembre.

També s'han disposat de llits ubicats a hotels medicalitzats en els períodes de màxima incidència de la pandèmia.

2.9. NOUS CASOS CONFIRMATS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA EVOLUTIU DIARI PER ILLES

El paper de l'atenció primària ha estat clau en l'atenció a la pandèmia. Aquest paper s'ha adaptat a l'evolució d'aquesta i ha estat molt rellevant en la segona i tercera onada, com es pot veure al gràfic IIIIR-3.10.

2.10. TOTAL DE TESTS REALITZATS FINS AL 31 DE DESEMBRE

Al quadre IIIIR-3.2. recollim el nombre de tests realitzats a la nostra comunitat

autònoma i el comparem amb els que s’han dut a terme a la resta de l’Estat. Són dades de tancament de 31 de desembre de 2020.

A les Illes Balears s’havien fet fins al 31 de desembre de 2020 un total de 777.995 proves diagnòstiques per detectar COVID-19. D’aquestes, 672.342 foren PCR i test d’antígens, mentre que 105.653 varen ser serologies i test d’anticossos ràpids.

La taxa de persones amb mostra analitzada per 1.000 habitants a les Illes Balears s’ha situat per sobre de la mitjana estatal (331,84 per 289,66) i destaca que les taxes tant de PCR, antígens i anticossos han estat sempre per damunt en les dones que els homes.

Comparant les proves realitzades a les Illes amb la mitjana estatal, es veu com s’han dut a terme més PCR i menys test d’antígens. No hem pogut obtenir les dades de test d’anticossos ni de serologies fetes a Espanya per comparar amb les Illes.

Al gràfic IIR-3.11, representam les mostres processades diàriament, les mostres que han estat positives i l’acumulat fins al 31 de desembre de 2020 fetes a les Illes Balears (sense comptabilitzar serologies i tests ràpids d’anticossos).

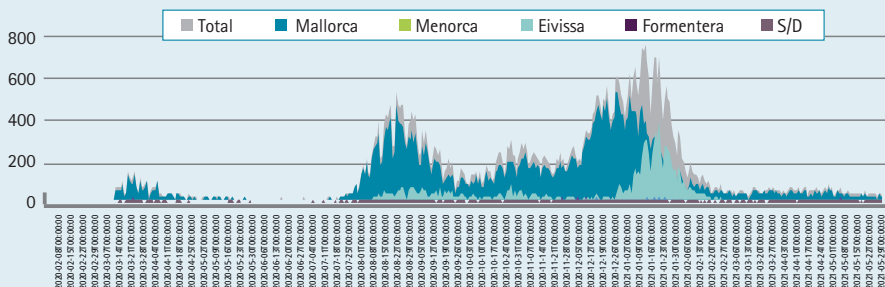
3. ESTADES PER COVID-19 ALS HOSPITALS PRIVATS

D’acord amb les dades d’UBES, el total d’estades als hospitals privats el 2020 és de 10.883, de les quals 2.374 són d’UCI i 8.509 són de planta. Cal dir que part de les estades del Grup Juaneda van ser concertades.

Per altra banda, tenim els hospitals de titularitat privada però amb concertació pública que responen només a estades a planta. De Creu Roja, es comptabilitzen 761 estades, una part de les quals eren llits concertats pel Grup Juaneda. I de l’hospital Sant Joan de Déu, són 8.007 estades (vegeu el quadre IIR-3.3).

Gràfic IIR-3.10.

Casos positius diagnosticats a atenció primària

Font: Quadre de Comandaments IB-Salut

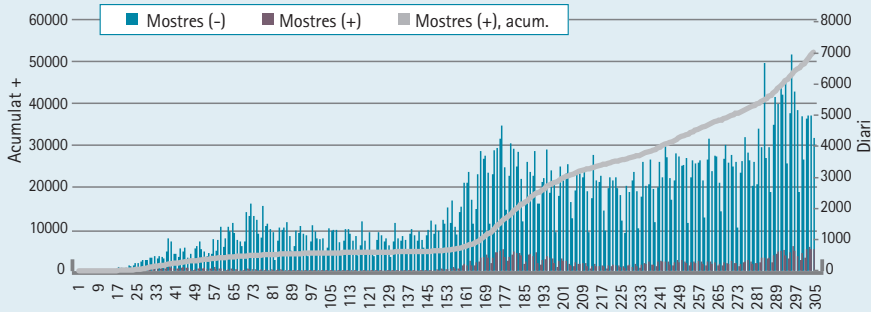
QUADRE IIIR-3.2. TOTAL MOSTRES PROCESSADES FINS AL 31 DE DESEMBRE DE 2020 (ILLES BALEARS I ESPANYA)

CAIB	Proves realitzades	Mostra per 1.000 hab.	Taxa de positivitat	Persones amb mostra analitzada	Taxa de persones amb mostra analitzada 1.000 hab.
TOTAL PROVES	672.342	573,89	7,74%	387.457	331,84
PCR total	630.250	537,97	7,73%	361.073	312,1
PCR dones	348.393	297,38	7,24%	188.945	163,4
PCR homes	280.811	239,69	8,25%	171.272	148,35
PCR desconegut	1.046	-	7,84%	856	-
ANTIGEN total	42.092	35,93	8,48%	26.375	33,99
Antigen dones	22.436	19,15	8,25%	13.558	18,17
Antigen homes	19.639	16,76	8,49	12.802	15,82
Antigen desconegut	17	-	-	15	-
SEROLOGIES + Anticossos ràpids total	105.653				
TOTAL PROVES CAIB amb serologies	777.995				
ESPANYA					
TOTAL PROVES	22.733.574	479,10	10,47	13.744.471	289,66
PCR total	19.124.396	403,04	10,65	11.500.755	248,99
PCR dones	10.693.428	225,36	10,28	6.200.180	134,18
PCR homes	8.409.559	177,23	11,11	5.283.510	114,42
PCR desconegut	21.409	0,45	13,43	17.065	0,36
ANTIGEN total	3.609.178	76,06	9,52	2.243.716	66,47
Antigen dones	2.009.309	42,35	8,93	1.193.026	36,31
Antigen homes	1.593.404	33,58	10,26	1.044.827	30,04
Antigen desconegut	6.465	0,14	9,9	5.863	0,13
SEROLOGIES + Anticossos ràpids total	ND				

Elaboració pròpia. Font: Elaboració pròpia a partir de SERLAB (Ministeri de Sanitat) i Quadre de Comandaments COVID (IB-Salut)

Gràfic IIIR-3.11.
Total mostres processades fins al 31 de desembre de 2020
(Illes Balears i Espanya)

Font: SERLAB (Ministeri de Sanitat)

QUADRE IIIR-3.3. ESTADES PER COVID EN HOSPITALS PRIVATS (2020)

	UCI	Planta	Total
Grup Juaneda	801	3.390	4.191
Grup Quirónsalud	1.299	4.169	5.468
Hospital de Llevant	23	507	530
Policlínica del Rosario	251	443	694
Total anual	2.374	8.509	10.883

Font: Unió Balear d'Entitats Sanitàries (UBES)

Els hospitals privats han arribat a atendre un màxim del 20 % del total de malalts de COVID-19 i el 27 % dels ingressats en UCI el dia punta de pes de la privada.

Durant la primera onada, el nombre màxim de pacients atesos en un dia als privats va ser de 108, el 4 d'abril, quan el total d'ingressats per COVID-19 era de 592. Durant la segona onada, el nombre màxim de pacients atesos en un dia als privats va ser de 62, el 8 de setembre, quan el total de persones ingressades per COVID-19 era de 410.

Durant la primera onada, les clíniques de titularitat privada van posar a disposició

de les administracions públiques 764 llits hospitalaris i 90 de crítics per a l'atenció de la COVID-19 (vegeu el quadre IIIR-3.4).

4.

ACTIVITATS I RESULTATS D'R+D RELACIONADES DIRECTAMENT AMB LA COVID-19

La crisi sanitària motivada per la COVID-19

La crisi sanitària motivada per la COVID-19 fa necessària la posada en marxa, amb celeritat, d'investigacions

encaminades a generar evidències científiques que incideixin en el control dels efectes seus devastadors. Per aquest motiu, va ser necessari, d'una banda, cercar instruments per donar suport a les investigacions relacionades amb la COVID-19 i, de l'altra, dur a terme ajusts en la dinàmica de treball del Comitè d'Ètica d'Investigació, així com prioritzar i agilitzar l'avaluació dels projectes relacionats amb l'esmentada malaltia.

En aquest sentit, aquest apartat analitzarà la convocatòria estratègica sobre projectes de la COVID-19 i l'activitat avaladora del Comitè d'Ètica de la Investigació de les Illes Balears durant el període d'emergència.

4.1. CONVOCATÒRIA DE PROJECTES COVID-19

El Decret llei 6/2020, d'1 d'abril, pel qual s'establien mesures socials urgents per pal·liar els efectes de la situació creada per la COVID-19 i de foment de la investigació sanitària, va possibilitar a la

Fundació Institut d'Investigació Sanitària a fer aportacions dineràries adreçades a la investigació científica i tècnica derivada de l'emergència sanitària causada per coronavirus.

En aquest marc, es va aprovar la convocatòria d'expressions d'interès per al finançament de projectes innovadors que minimitzin la transmissió de la COVID-19 en l'àmbit sanitari de les Illes Balears.

L'objecte de la convocatòria era promoure la realització de projectes d'investigació en ciències de la salut relacionats amb la pandèmia. Els projectes havien de desenvolupar-se amb relació a les línies estratègiques següents:

- Nous dissenys o millores dels equips de protecció.
- Posada en marxa de tests de diagnòstic ràpids.
- Desenvolupament de productes de desinfecció per a persones o superfícies.

QUADRE IIIIR-3.4. ESTADES PER COVID EN HOSPITALS PRIVATS I CONCERTATS (2020)

	UCI	Planta	Total
Grup Juaneda	801	3.390	4.191
Grup Quirónsalud	1.299	4.169	5.468
Hospital de Llevant	23	507	530
Policlínica del Rosario	251	443	694
Total privat	2.374	8.509	10.883
HSJD	0	8.007	8.007
Creu Roja	0	761	761
Total privat i concertat	2.374	17.277	19.651

Font: Unió Balear d'Entitats Sanitàries (UBES)

- Desenvolupament d'aplicació informàtiques, models i mètodes d'anàlisis i propostes innovadores que contribueixin al seguiment i control de la malaltia.
- Innovacions farmacològiques, estratègies terapèutiques i preventives innovadores per a reduir l'efecte de la malaltia per COVID-19.

A aquesta convocatòria es varen presentar 49 projectes. De les 49 propostes presentades es varen finançar 15 projectes per un import total de 403.680 euros. El nombre de projectes per línia estratègica concedit es veu al gràfic IIR-3.12.

4.2. PROJECTES AVALUATS CEI-IB SOBRE LA COVID-19

El març del 2020 va començar una activitat frenètica en el camp de la COVID-19 tant d'investigació clínica com translacional o bàsica. Els investigadors clínics varen dissenyar estudis observacionals i assaig clínics i varen reclutar pa-

cients a una velocitat sense precedents. Aquesta urgència va posar a prova la qualitat de les avaluacions i va fer necessari augmentar de manera considerable el nombre de reunions que s'havien de dur a terme. Durant l'any 2020 s'han desenvolupat un total de 32 reunions del CEIB-IB per assumir la demanda.

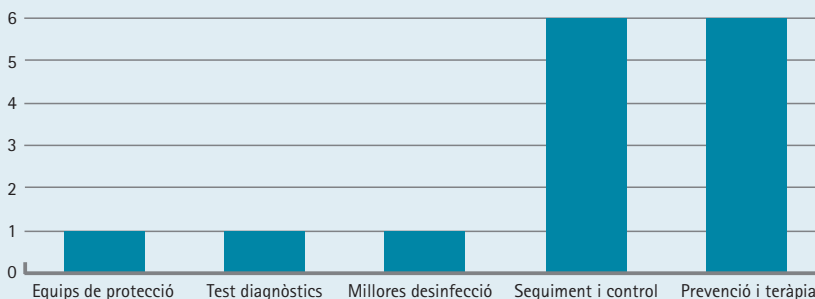
Concretament, al quadre IIR-3.5 es mostra el nombre d'estudis per tipologia avaluats en relació directa amb la COVID-19.

4.3. BIBLIOSALUT I COVID-19

El 2020 Bibliosalut es va sumar a dues declaracions d'àmbit nacional sobre la crisi de la COVID-19.

Els responsables tècnics de 14 biblioteques virtuals de salut autonòmiques i de la Biblioteca Virtual de Salut d'Espanya (Institut de Salut Carlos III) consensuaren la declaració de les Biblioteques Virtuals de Salut davant la crisi de la COVID-19.

Gràfic IIR-3.12.
Nombre de projectes concedits

Font: Idisba

QUADRE IIIR-3.5. PROTOCOLS COVID-19 AVALUATS CEI-IB (2020)

	Nombre
Total	9
Assaigs clínics amb medicaments (ECM)	9
Estudis postautorització	13
Estudis amb productes sanitaris	0
Projectes d'investigació	74

Font: CEI-IB

La declaració es posiciona en defensa de proporcionar l'accés a la informació científica més rellevant i basada en l'evidència per a tots els professionals del sistema nacional de salut, com a peça clau per garantir-ne la qualitat.

Així mateix, com a membre de la Xarxa de Biblioteques Virtuals de Salut (Rebisa-lud), Bibliosalut va subscriure el 2020 la declaració conjunta de la taula de consorcis, grups de compra, REBIUN i CSIC

per al manteniment de les col·leccions d'informació científica davant del desafiament pressupostari en la crisi de la COVID-19. En aquesta declaració, s'expressa l'agraïment a les editorials per oferir alguns dels seus recursos en obert, a la vegada que s'indica que en un escenari de restriccions pressupostàries les biblioteques adherides a la declaració no podran assumir en els pròxims anys increments en el preu de les renovacions de les subscripcions.